

SAMO JOŠ JEDAN U NIZU NEISKORIŠTENIH POVIJESNIH TRENUTAKA?

Nenad MALOVIĆ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
nenad.malovic@vz.t-com.hr

Posljednjih se desetljeća uvijek iznova od javnih osoba iz društvenih, političkih, duhovnih, kulturnih i ekonomskih područja života moglo čuti kako se Republika Hrvatska i/ili hrvatski narod nalaze u važnom trenutku narodne i državne povijesti. Usprkos tome što takve izjave mogu izazvati dojam inflacije povijesnih trenutaka, one ipak imaju smisla, ali samo ako cijela stvar ne ostane na razini verbalnoga s namjerom pridavanja važnosti onome što se u određenom trenutku želi politički »progurati«. Povijest države i naroda uistinu jest satkana od niza »povijesnih trenutaka« koji označavaju prekretnicu i novo usmjerenje povijesnog putovanja. Egzistencijalne posljedice »povijesnih odluka« osjećaju se tek nakon dužeg vremenskog razdoblja. I najbolje odluke neće u konačnici rezultirati uspjehom ako ono što se »razvikuje« ne zaživi u praksi. Svjedoci smo lamentacija kako Republika Hrvatska ima dobre zakone, ali se oni ne provode. Očito je da nije dovoljno donijeti ispravne odluke, proklamirati zakone i predstaviti projekte, a pritom se ponašati kao da će se stvari razvijati same od sebe. Institucionalni okviri i strukture su potrebni, no to je samo (lakši) dio posla. Preduvjet njihova ozbiljenja jest promjena mentaliteta svakog pojedinog člana društveno-političke zajednice. Norme i pravila u potpunosti će ispuniti svoj smisao ako predstavljaju eksplikaciju sustava vrijednosti određene zajednice. One, doduše, mogu u određenoj mjeri biti vanjski

poticaj članovima zajednice da promisle i prihvate vrijednosti na kojima se temelje, ali nisu i ne mogu biti garancija provedbe procesa osobnoga pounutrašnjeja vrijednosti.

Na svom putu prema europskim integracijama Republika Hrvatska je, kako se čini, uspjela ispuniti sve uvjete koji su se postavljali u smislu prilagođavanja hrvatskih zakona zakonima Europske unije. Čitav taj proces asociirao je pomalo na odnos učitelj – učenik. Hrvatska je marljivo »napisala« sve domaće zadaće i s nestrpljenjem očekuje zasluženu svjedodžbu. Ali ta svjedodžba, tj. pristupanje političkoj zajednici europskih naroda nije i ne bi smio biti cilj. Ne ulazeći u prosudbu važećih zakona Europske unije ni kontroverzi oko njezina Ustava, želim samo podsjetiti na onu latinsku: *non scholae, sed vitae discimus*. Položaj i dobrobit Hrvatske u Europskoj uniji u najvećoj mjeri ovisi o Hrvatskoj. Jasno je da Europska unija nije »brak iz ljubavi« i bilo bi naivno očekivati da će Hrvatska kao najmlađe dijete u Europskoj uniji biti osobito mažena i pažena. Stoga je krajnje vrijeme da svoje oči s Europske unije svrnemo na Hrvatsku i da se svi, a osobito odgovorni u politici zapitamo: tko smo, kako želimo živjeti i na koji način to možemo ostvariti? Nitko osim nas neće rješavati naše poteškoće, a ako se to i dogodi, zasigurno neće biti u našem interesu. Trebamo prestati ponašati se kao djeca i posvijestiti si vlastitu odgovornost za vlastitu budućnost. To pak kao narod i kao država nećemo uspjeti bez moralne i duhovne zrelosti koja se ima pretočiti u političku odgovornost.

Pohod Pape Benedikta XVI. u povijesnom trenutku u kojem Hrvatska stoji na pragu Europske unije važna je gesta podrške i ohrabrenja. Pristup Europskoj uniji povezan je s mnogim pitanjima, u isto vrijeme i sa strahom i s nadanjima. Hoćemo li u toj šarenoj europskoj obitelji različitih naroda i kultura moći sačuvati vlastiti identitet? Budući da je kršćanstvo izvorno »međukulturalno« oblikovano (J. Ratzinger), stojeći u kršćanskoj i katoličkoj tradiciji imamo pozitivno iskustvo o tome kako je to biti dijelom velike zajednice. I Europska unija počiva na izvorno kršćanskim vrijednostima, iako se kršćanska baština u Ustavu Europske unije ne spominje izričito (ili izričito ne spominje). Utemeljitelji Europske unije, Robert Schuman i Konrad Adenauer bili su katolici. U stvaranju Europske unije vodili su se idejom budućeg mirnog suživota i suradnje europskih naroda za dobro svih uključenih. Koliko god ekonomska perspektiva zauzela vodeće mjesto u politici Europske unije, ne smije se zaboraviti taj njezin »duhovni« početak. (Pročišćeno) katoličanstvo sa svojim vrijednostima nezaobilazan je oslonac na putu moralne i duhovne obnove hrvatskoga naroda. Stoga je Papin pohod u Godini obitelji izvanredna prilika za posvješćivanje vlastitoga katoličkog identiteta i kršćanskih vrijed-

nosti. Promjena mentaliteta i duhovna obnova započinje u obitelji, od malih nogu. Vrijednosti na kojima čovjek gradi svoj život u najvećoj mjeri usađuju mu se u obitelji. I to nije samo katolička demagogija. Sveti Otac je i u tom smislu odabrao pravi trenutak da nas pohodi. No, jedan susret s Papom neće donijeti nikakve plodove ako se ozbiljno i dugoročno ne »zahvati« u obitelj. Naravno, ne samo verbalno. Ne bi bilo dobro da vrijeme potrošeno za pripremu Papina pohoda bude duže i intenzivnije od onoga koje će se investirati u studij, analizu i ostvarivanje njegove poruke. I bila bi šteta ako pojačana briga za obitelj koja je započela Godinom obitelji s njom i završi. Dozrijevanje čovjeka je dugogodišnji proces. Dozrijevanje naroda traje generacijama. A najvažnija generacija u tom procesu jest sada živuća.